

1926) in tamkajšnji živalski vrt. Bil je tudi direktor Biološkega inštituta v Dubrovniku. A Stanko je tudi član pomembne »dinastije« biologov, ki je ne moremo prezreti. Začela je s Stankovim očetom Luko, ki je bil srednješolski profesor in direktor. Stanko se je poročil z novomeščanko Zoro Vales, ki je raziskovala predvsem jamske hrošče in kobilice. Sinova Gordan in pokojni Mladen sta približno moja vrstnika, hči Biljana pa je

mlajša. Ta se je ukvarjala s kačjimi pastirji, Mladen je raziskoval predvsem sladkovodne ribe ter kopenske mokrice (Isopoda: Oniscidea), Gordan pa je prevzel očetove postranice in doslej opisal zelo veliko vrst z vsega sveta. Le omenimo soprogi obeh sinov, zoologinji. Biologi so tudi vsi štirje Stankovi vnuki. Doslej so biografi našli v dinastiji, vključujoč soproge, štirinajst biologov, večinoma zoologov in zoologinj.

Botanika • Zgodnjepoletni botanični izlet na Tosc med murke

Zgodnjepoletni botanični izlet na Tosc med murke

Polona Strgar, Branko Zupan

Planinci in ljubitelji cvetja smo bili do pred kratkim prepričani, da murke dobro poznamo. Pogosto smo po gorah videvali in vohali »črne« murke, včasih smo se razveselili rdeče, v Karavankah ali Kamniško-Savinjskih Alpah pa smo videli kamniško murko.

V zadnjih desetletjih so strokovnjaki ugotovili, da poleg rdeče in črne murke v Vzhodnih Alpah raste še precej drugih vrst. Naša črna murka je pravzaprav Rhellikanova murka (*Nigritella rhellicani*), rdeča je mogoče dvobarvna (*Nigritella bicolor*) ali celo vlagoljubna (*Nigritella hygrophila*). Tako strokovnjaki kot ljubitelji pa smo bili navdušeni nad nedavnimi najdbami redkih Widderjeve (*Nigritella widderi*) in Janezove murke (*Nigritella archiducis-joannis*) v Julijskih Alpah. Widderjeva murka cveti razmeroma zgodaj, mogoče je bila tudi zaradi tega nekoliko spregledana oziroma so jo nekateri botaniki določali kot kamniško. S tem imenom jo poznamo šele od leta 2011. Od takrat smo našli še nekaj novih nahajališč, med drugim eden od naju (Branko Zupan) junija leta 2014 tudi na Toscu.

Konec junija leta 2015 sva ta nahajališča ponovno preverila. Že ob poti od Studorskega prevala proti odcepu za Tosc sva vi-

Dvobarvna murka (*Nigritella bicolor*) z dvema socvetjema na istem stebelu.

Foto: Polona Strgar.

Widderjeva murka (Nigritella widderi) pod Toscem.

Foto: Polona Strgar.

Fuchsova prstasta kukavica (Dactylorhiza fuchsii) v

Juliani. Foto Amadej Trnkoczy.

dela prvo dvobaravno (rdečo) murko, na strmem pobočju ob poti na Tosc pa jih je bilo vedno več. Ugotavljala sva, da je socvetje mlade murke v celoti rdeče, starejše rastline pa imajo spodnje cvetove svetlejše in so zato res »dvobarvne«. Pri nekaterih je bilo ta dvobarvnost zelo izrazita in tem sva se še bolj posvečala. Približno na sredi strmine sva spet videla dve lepi »glavici« murke, a ko sva prišla blizu, sva uzrla eno samo rastlino z dvema socvetjema. Presenetljivo je bilo, da sta bili obe pravilne, nič deformirane oblike in prav take značilne barve kot ostali primerki iste vrste. Našla sva torej redkega posebnega med številnimi drugimi običajnimi murkami*. Med že lepo razcvetelimi dvobarvnimi murkami sva videla tudi že nekaj čisto majhnih Rhellikanovih murk, ki cvetijo kasneje. Višje je bilo dvobarvnih murk manj, a na že od prej znanem nahajališču sva opazila štiri Widderjeve murke. To je malo, a teh murk še nismo videli veliko skupaj. Po povratku z vrha sva prehodila še širše območje drugega nahajališča in našla vsega skupaj približno sedemdeset cvetočih primerkov, kar je za to vrsto res veliko. Nekatere rastline so bile še čisto majhne,

v popkih, druge pa so že imele razcvetela svoja značilna, zgoraj temnejša, spodaj pa svetlejša, rožnata socvetja. V dolino sva se vrnila navdušena nad najdbo tako velike populacije redke rože. Vedeli smo, da je Tosc bogat z različnim cvetjem, tudi murkami. Veseli nas, da je med njimi tudi ena naših najbolj redkih – Widderjeva murka. Tudi v prihodnje bomo pozorni nanjo na turah v zgodnjem poletju, mogoče jo najdemo še na kakšnem novem nahajališču.

*Zgodaj poleti leta 2015 je podoben posebnost z dvema socvetjema iz istega stebela zrasel tudi v Alpskem botaničnem vrtu Juliana v Trenti, a pripada Fuchsovi prstasti kukavici (*Dactylorhiza fuchsii*). Enemu od članov uredništva naše revije sta ga pokazala takajšnja vrtnarja Marija in Klemen Završnik.

Literatura:

Dakskobler, I., Dolinar, B., Zupan, B., Iskra, R., Strgar, P., Trnkoczy, A., 2012: *Nigritella widderi* Teppner & E. Klein, a new species in the flora of Slovenia. *Folia biologica et geologica (Ljubljana)*, 53 (1–2): 25–43.

Dolinar, B., 2015: *Kukavičevke v Sloveniji. Podsmreka: Pipinova knjiga*. 183.